

«Η δημιουργία του κόσμου» με μουσική και χορό

Γιάννης Σβώλος

13/02/2018

Η δημιουργία του κόσμου

Προϊόν γόνιμης σύμπραξης της ΚΟΑ υπό τον Στέφανο Τσιαλή με την Κρατική Σχολή Ορχηστρικής Τέχνης υπήρξε η παρουσίαση της αναβίωσης του ιστορικού, πρώτου ανεβάσματος του χοροδράματος «Η δημιουργία του κόσμου» σε μουσική Νταριούς Μιγιά, χορογραφία Ζαν Μπερλέν και σκηνικά Φερντινάν Λεζέ (Αίθουσα «Τριάντη», 3/2/2018). Καρπός της «τρελής» δεκαετίας του 1920, το έργο αυτό μετουσιώνει δημιουργικά τις μουσικές εντυπώσεις του Μιγιά από την αμερικανική τζαζ, εκτονώνει το ενδιαφέρον των Παριζιάνων για τους «πρωτόγονους» πολιτισμούς και εντάσσεται στη νεγροφυλική μόδα της εποχής.

Η επανεφεύρεση της χαμένης χορογραφίας και η ανακατασκευή των κυβιστικών κοστουμιών του Λεζέ ήταν προϊόν συνεργασίας των «αρχαιολόγων του χορού» Μίλισεντ Χόντσον και Κένεθ Άρτσερ με το Ίδρυμα Fluxum και το Μεγάλο Θέατρο της Γενεύης (2000). Άρτια παρουσιασμένη, δίχως χορευτικά βιοτοουζίστικες εξάρσεις, η παραγωγή πρόσφερε μια πνευματικά και αισθητικά διεγερτική, συγκινητική εμπειρία μιας σημαντικής στιγμής του μοντέρνου χορού στον 20ό αιώνα. Συμπαράγωγή ΜΜΑ, ΚΟΑ και Ιδρύματος Fluxum, η παράσταση υλοποιήθηκε υπό την αιγίδα της ελβετικής πρεσβείας.

Στο πρώτο μέρος της συναυλίας ακούστηκαν ορχηστρικά αποσπάσματα από την όπερα «Σύντομη ζωή» («Ιντερολούδιο», «Ισπανικός χορός») και οι σουίτες από το χορόδραμα «Το τρίκωχο καπέλο» του Μανουέλ ντε Φάγια. Σε φανερό οίστρο, ο Στέφανος Τσιαλής διηύθυνε με περισσό νεύρο.

Αξιοποιώντας στο έπακρο την ετοιμότητα του συνόλου και τις εξαιρετικές συνεισφορές των πνευστών, πρόσφερε συναρπαστικές εκτελέσεις που έσφυζαν από μεσογειικό πάθος, ζωντάνια, κινητικότητα και ρυθμικό παλμό, αναδεικνύοντας ιδανικά το «σπανιόλικο» χρώμα της εθνικοσχολικής γραφής. Μοναδική επιφύλαξη, οι υπερβολικές ταχύτητες σε κάποια σημεία βίαζαν τη μουσική δραματολογία.

Κάφκα στο θέατρο «Άττις»

Στις 8/2/2018, στον νέο χώρο του θεάτρου «Άττις», η «Ομάδα Σημείο Μηδέν» παρουσίασε τα «Θραύσματα από τον Κάφκα» (1985/86) του Γκιόργκι Κούρταγκ. Τελείως διαφορετική από τη μουσικά θαυμάσια πλην εικαστικά φλύαρη παρουσίαση του ίδιου έργου προ τριετίας στη «Στέγη» (17/4/2015), η εύστοχη, λιτή πρόταση του σκηνοθέτη Σάββα Στρούμπου επικεντρώθηκε αποκλειστικά στις εκτελέστριες, οξύνοντας, συμπυκνώνοντας και εσωτερικοποιώντας ασφυκτικά τις ερμηνείες τους.

Τις οδυνηρές αιχμηρότητας 40 ψυχολογικές/φιλοσοφικές ακριτομυθίες του Ούγγρου συνθέτη απέδωσαν στον σκοτεινό, άδειο σκηνικό χώρο τρεις ερμηνεύτριες ακινητοποιημένες από στήλες φωτός σε στρογγυλούς μεταλλικούς δίσκους: η ηθοποιός Έλλη Ιγγλίζ απήγγειλε με παγωμένο χαμόγελο αρχαϊκής κόρης τα θραύσματα στα ελληνικά σε μετάφραση Λένιας Ζαφειροπούλου, και αμέσως μετά η υψίφωνος Φανή Αντωνέλου και η βιολίστρια Φανή Βοβώνη τα ερμήνευαν μουσικά.

Άριστα προετοιμασμένες και συντονισμένες, οι δύο ικανές μουσικοί ανταποκρίθηκαν άριστα στις απάνθρωπες τεχνικές και εκφραστικές απαιτήσεις της γραφής του Κούρταγκ, προσφέροντας μια δυνατή ερμηνεία εξπρεσιονιστικά ακονισμένου, σενμπεργκικού «Sprechgesang».

Οι επίμονες σειρήνες του μινιμαλισμού

Το ενδιαφέρον του Γιώργου Πέτρου για τον αμερικανικό μινιμαλισμό και το μιούζικαλ είναι γνωστό και έχει εκφραστεί επανειλημμένα σε μουσικές παραγωγές. Τις προάλλες, επικεφαλής των Μουσικών της Καμεράτας σε σύμπραξη με πλειάδα μουσικών πνευστών και κρουστών από άλλα σύνολα, διηύθυνε ένα πρόγραμμα με τίτλο «Συμφωνικές ροκ μεταμορφώσεις», που περιλάμβανε έργα Φίλιπ Γκλας και Τζον Λορντ.

Η θεματική του στόχευσε και προσέλκυσε ένα ειδικό κοινό 40άρηδων και 50άρηδων, που γέμισε τη μεγάλη αίθουσα του Μεγάλου Μουσικής (2/2/2018). Προδιαγεγραμμένα επιτυχημένη, η συναυλία ξεκίνησε με τη δημοφιλή «Συμφωνία αρ.4, Ήρωες» (1996) του σήμερα 80χρονου Φίλιπ Γκλας, βασισμένη σε θέματα από το ομώνυμο άλμπουμ των Ντέιβιντ Μπόουι και Μπράιαν Ινο. Το τέλει προετοιμασμένο, 51μελές συμφωνικό

σύνολο συντονίστηκε επακριβώς -διόλου αυτονόητο επίτευγμα!- στις ιδιαίτερες ποιότητες της μινιμαλιστικής γραφής.

Απέδωσε χαλαρά, με ευγενή μουσικότητα τη στοιχειώδη μουσική δραματολογία σε συνδυασμό με την υποδόρια συγκινησιακή αμεσότητα της απλουστευμένης (μετα)ρομαντικής αρμονικής γραφής, τη σαγηνευτικά χαυνωτική πειθώ των επαναλαμβανόμενων ρυθμικών μοτίβων, τις αιθέριες ηχητικές ατμόσφαιρες, εν ολίγοις τη γενναία μεταφορά του εγχειρήματος του μινιμαλισμού στο... μαξιμαλιστικό πεδίο της συμφωνικής ορχήστρας!

Απολαμβάνοντας έτσι ωραία δοσμένο επί ελληνικού εδάφους το νηφάλιο, βασικά μελαγχολικό ακρόαμα του Γκλας, κάποιος τολμούσε αβίαστα να επιθυμήσει ως επόμενες, λογικές επιλογές έργα των Στιβ Ράιχ και Τζον Άνταμς. Ίσως κάποτε... Η συναυλία ολοκληρώθηκε με το «Κοντσέρτο για (ροκ) γκρουπ και ορχήστρα» (1969) του Τζον Λορντ για τους «Deep Purple», που δεν παρακολούθησαμε.